

HANA HAVLÍNOVÁ
JANA BEZOUŠKOVÁ
HANA SPLAVCOVÁ

Zápis do 1. ročníku základní školy jako společenská událost

Děkujeme za vstřícnost při sdílení vlastní praxe Bohuslavě Enžlové (Masarykova ZŠ Plzeň), Janě Bětík Wills, Jiřímu Hokešovi a Evě Sůrové (ScioŠkola Chodov, Praha 11), Kateřině Schejbalové (ZŠ Emila Kolbena, Strančice), Janě Benešové a Lence Hůrkové (ZŠ Mendelova, Praha 4), Janě Churáčkové a Zuzaně Cháberové (ZŠ Eden, Praha 10), Martině Brázdové, Janě Malované a Dorotě Malínské (ZŠ Slatiňany).

Národní pedagogický institut České republiky, 2023

ISBN 978-80-7578-132-1

Obsah

ÚVOD	4
MOTIVAČNÍ ČÁST ZÁPISU	5
JAK PŘIPRAVIT ZÁPIS JAKO SPOLEČENSKOU UDÁLOST	5
VYUŽITÍ PORTFOLIA PŘI ZÁPISU DO 1. ROČNÍKU ZŠ	6
POSUZOVÁNÍ PŘIPRAVENOSTI NA ŠKOLU – ANO, ČI NE?	6
<i>Doporučení pro zákonné zástupce aneb Jak můžete pomoci svým dětem .....</i>	<i>6</i>
ZÁPIS PRO DÍTĚ S ODKLADEM ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	7
PŘÍKLADY POJETÍ ZÁPISU JAKO SPOLEČENSKÉ UDÁLOSTI	7
<i>ZŠ Eden, Praha 10 .....</i>	<i>7</i>
<i>ZŠ Emila Kolbena, Strančice .....</i>	<i>8</i>
<i>ZŠ Mendelova, Praha 4 .....</i>	<i>9</i>
<i>Masarykova ZŠ Plzeň .....</i>	<i>10</i>
<i>ZŠ Slatiňany .....</i>	<i>11</i>
<i>Scioškola Chodov, Praha 11 .....</i>	<i>12</i>
ZÁVĚR	13
ZDROJE	14
NAVŠTÍVENÉ ZÁKLADNÍ ŠKOLY	14

Úvod

Přechod dítěte z předškolního do základního vzdělávání je významným mezníkem v jeho životě, je to okamžik plný očekávání a možných obav z neznámého. Dítě vstupuje do nové sociální role, zapojuje se do nové sociální skupiny, vstupuje do interakce s dalšími dospělými. Účast dětí při zápisu¹ je bezesporu žádoucí, jestliže se jedná o příjemný zážitek jak pro děti, tak pro jejich zákonné zástupce. Zápis by měl být společenskou událostí, na kterou se společně těší, na kterou budou rádi vzpomínat. Pocity dítěte prožívané během zápisu ovlivňují jeho další očekávání týkající se školní docházky.

Běžnou formou zápisu je rozhovor učitele² s dítětem. Učitelé by si měli být vědomi toho, že ačkoliv se snaží připravit příjemné prostředí a rozhovor přizpůsobují dítěti, může časově omezený rozhovor s neznámým člověkem v novém prostředí, případně plnění požadovaných úkolů, na dítě působit jako stresující faktor, který změní jeho obvyklé chování. Nepříznivými faktory ovlivňujícími prožívání dítěte mohou být také únava či tréma.

Součástí informací, které základní škola (dále ZŠ) zveřejňuje k připravovanému zápisu do 1. ročníku, by proto měla být i doporučení pro zákonné zástupce, jak můžou svému dítěti pomoci odbourat strach nebo trému, např.: *„Přijďte se svým dítětem do školy na den otevřených dveří, při zápisu půjde do již známého prostředí. Na zápis si udělejte čas, není vhodné spěchat a dítě tak stresovat. Těšte se na zápis spolu se svým dítětem, podporujte jeho kladný vztah ke škole. Pokud se vaše dítě bude do školy těšit, zápis i pozdější adaptace na školní prostředí bude probíhat snadněji.“*

V následujícím textu uvádíme příklady inspirativní praxe, jak lze realizovat motivační část zápisu. V dubnu 2023 jsme oslovili vedení a učitele v několika ZŠ, aby nám umožnili nahlédnout pod pokličku svých zápisů. U jednotlivých škol je pro zajímavost uvedeno, kolik dětí k zápisu v daném roce přišlo. Ilustrativní fotografie byly pořízeny se souhlasem zákonných zástupců zachycených dětí.

---

¹ Pojem zápis používáme ve významu zápis do 1. ročníku základní školy.

² Pojem učitel používáme i ve významu učitelka, stejně tak žák ve významu žákyně.

Motivační část zápisu

Zápis vychází z ustanovení zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Ten pro přijetí dítěte do 1. ročníku ZŠ stanoví základní podmínku, kterou je dosažení šesti let před 1. zářím daného roku. Organizaci a průběh zápisu k povinné školní docházce určuje vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. MŠMT vydalo v roce 2016 Informace k organizaci zápisů k povinné školní docházce³. V dokumentu je mimo jiné doporučen obsah motivační části zápisu: „Cílem je motivovat dítě pro školní docházku, představit mu školu jako bezpečné a příjemné prostředí, kterého se není třeba obávat. V rámci neformálních aktivit (např. rozhovor, hra, připravené cílené aktivity zaměřené na zhodnocení určitých dovedností dítěte, prohlídka školy) s dítětem pak pedagog orientačně zjišťuje úroveň jeho dosažených znalostí a dovedností. Při zápisu nemá být dítě podrobováno diagnostickému testování, neboť to je plně v kompetenci školských poradenských zařízení, odborného lékaře nebo klinického psychologa. Pro organizaci zápisu je vyhláškou o základním vzdělávání stanoveno, že rozhovor pedagogického pracovníka s dítětem trvá nejvýše 20 minut. Uvedená maximální doba přímé komunikace odpovídá věkové vytrvalosti a schopnostem dítěte se soustředit. Pokud škola připraví i jiné aktivity spojené se sledováním dovedností dítěte na různých místech školy s rozličnými formami podobné herní činnosti, může být tato doba nejvýše 60 minut.“ (s. 6–7) Uvedené doporučení umožňuje základním školám pojímat motivační část zápisu různě, což je s ohledem na místní podmínky a zvyklosti v pořádku.

Jak připravit zápis jako společenskou událost

Cíl	Jak na to
umožnit zákonným zástupcům, aby si mohli průběh zápisu užít společně s dítětem	umožňovat vyplnění elektronické přihlášky předem, zkontrolovat formální náležitosti před zahájením motivační části zápisu
připravit vstřícné prostředí	realizovat zápis v prostorech, které budou po nástupu do školy využívat, vytvořit pocit soukromí pro dítě a jeho doprovod
připravit vhodné pomůcky a činnosti odpovídající předškolnímu vzdělávání	vycházet z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV), komunikovat s učiteli mateřské školy (dále MŠ)
vycházet ze zájmu dítěte	připravit činnosti na výběr, využít portfolio z MŠ
přístupovat k zápisu v rámci školy jednotně	připravovat zápis společně (všichni zapisující učitelé), ujasnit si cíl, diskutovat způsob vedení rozhovoru, sdílet vhodné formulace otázek
informovat zákonné zástupce, jak mohou své dítě před vstupem do školy podpořit	připravit si doporučené zdroje ⁴ a odpovědi na často kladené otázky s ohledem na podmínky dané školy

³ MSMT-27988/2016: Informace k organizaci zápisů k povinné školní docházce.

⁴ <https://www.npi.cz/predskolni-a-prvostupnove-vzdelavani-plynuly-prechod-pv-zv>

Využití portfolia při zápisu do 1. ročníku ZŠ

Portfolio, které si dítě vede v MŠ, může sloužit při zápisu jako prostředek k navázání komunikace mezi zapisujícím učitelem a dítětem, protože obsahuje velké množství materiálů, které vypovídají o dítěti a jeho vývoji a o jeho zájmech. Pro dítě má velký význam, je to jeho „knížka“, na které může ukázat, co všechno umí, co již dokázalo. Učitel tak může snadno odvodit zájmy dítěte, přirozeně vést rozhovor. Zároveň je portfolio známou věcí, která může dítěti v neznámém prostředí navodit pocit bezpečí. Bohužel tímto způsobem zatím není využíváno, a to ani ve sloučených subjektech mateřských a základních škol. Můžeme se domnívat, že to souvisí s nedostatečnou komunikací mezi učiteli MŠ a 1. stupně ZŠ.

Posuzování připravenosti na školu – ano, či ne?

Podle § 3a odst. 6 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, náleží ZŠ informační povinnost vůči zákonným zástupcům dětí: *„Škola při zápisu prokazatelným způsobem informuje zákonného zástupce dítěte, jak může do doby zahájení povinné školní docházky pomoci dítěti v jeho dalším rozvoji.“*

Na zápis bychom měli pohlížet v souladu s osobnostním pojetím prvostupňového vzdělávání, tedy optikou učitele připraveného vzdělávat každé dítě. Orientační posouzení úrovně dovedností v oblastech, které ovlivňují školní úspěšnost, jež u zápisů probíhá, by mělo být zaměřené na oblasti a kompetence podle RVP PV, nikoliv podle dříve používaných testů školní zralosti. Zjištění, která učitel v průběhu zápisu učiní, mají sloužit k doporučení, na které oblasti by se rodiče u svého dítěte měli zaměřit, a na doporučení vhodných činností⁵.

Doporučení pro zákonné zástupce aneb Jak můžete pomoci svým dětem

- Věnujte dítěti soustředěnou pozornost, při rozhovoru s ním se nezapomínejte jinou činností. Dejte mu najevo zájem a trpělivě ho vyslechněte.
- Povídejte si s dítětem a čtěte mu. Technologie nenahradí lidské slovo a osobní kontakt.
- Vytvářejte takové situace, kdy se dítě učí jednat s jinými lidmi.
- Podporujte dítě v poznávání okolního světa.
- Nabízejte dítěti různorodé hry a činnosti, sami se do nich zapojte.
- Dbejte na dostatek přirozeného pohybu.
- Zapojte dítě do domácích prací a pověřte ho drobnými úkoly.
- Upevňujte prostorovou orientaci dítěte.
- Trénujte s dítětem ranní vstávání a pravidelné ukládání k večernímu spánku.
- Těšte se společně na školu.

⁵ <https://www.npi.cz/predskolni-a-prvostupnove-vzdelavani-plynuly-prechod-pv-zv>

Zápis pro dítě s odkladem školní docházky

Pokud vnímáme zápis jako společenskou událost, která předchází vstupu dítěte do školy, bylo by vhodné, v případě že jsou zákonní zástupci rozhodnutí podat žádost o odklad školní docházky, první zápis dítěte uskutečnit pouze jako formální akt bez přítomnosti dítěte, a teprve v následujícím roce, kdy dítě do školy skutečně nastoupí, je nechat, aby si tuto významnou událost prožilo.

Příklady pojetí zápisu jako společenské události

ZŠ Eden, Praha 10

Počet zapisovaných dětí v roce 2023: 119

Mottem zápisu je: „Dítě se má cítit důležité, má si užít významnost okamžiku.“ Na webu školy je uvedeno: *„Vlastní zápis považujeme za významný okamžik v životě dítěte. Nejedná se o žádnou zkoušku, ale o ověření školní připravenosti prostřednictvím řízeného rozhovoru paní učitelky / pana učitele s dítětem, při kterém můžete být přítomni. Pro zápis se snažíme vytvořit příjemné prostředí.“*⁶ Rodiče si mohou přibližný čas zápisu rezervovat online, ale zapsáno je i dítě, které přijde bez předchozí rezervace. Po příchodu do školy bočním vchodem, který je zvolen proto, že působí přívětivěji, odvádí dítě a jeho doprovod maskot

zápisu – hokejový puk a žáci 9. ročníku do 1. patra, které je celé vyhrazené pro účely zápisu. U zápisu dítě a zákonné zástupce osobně přivítá ředitelka školy, která se jim věnuje při administrativní části zápisu a je připravená zodpovědět jejich dotazy. Přívětivé prostředí vytvářejí ve škole i tím, že jsou k dispozici připravené nádoby a kelímky s pitím. Po administrativní části si dítě přebírá zapisující učitel a odvádí je do třídy. Dítě si volí, zda chce jít s učitelem samo, nebo i se svým doprovodem. V jednotlivých místnostech jsou na stolech připraveny pomůcky pro rozmanité aktivity – letos na téma Zvířata v zoo, v předchozích letech to byl např. Krteček nebo Rumcajs.

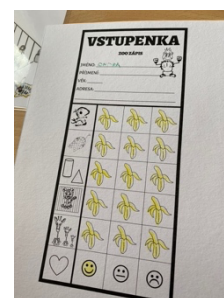
⁶ Zdroj: <https://www.zseden.cz/zapis-do-1-trid/> [cit. 2023-03-31]

Dítě si vybírá, v jakém pořadí se jim chce věnovat, a nemusí si vybrat všechny. Učitel mu je nabízí a podle reakce dítěte průběh zápisu upravuje.

Na ilustrativních fotografiích je zachycené přiřazování barevných kostek podle vzoru, dodržování rytmu, porovnávání více/méně, přiřazování správného obrázku na jeho „stín“, provlékání provázku, třídění obrázků zvířat do skupin, jejich porovnávání podle velikosti. Učitel si při plnění úkolů s dítětem povídá také o jeho zájmech a zálibách: „Stavíš si ze stavebnice rád? Jakou stavebnici máš doma? Co všechno už jsi postavil?“

Dítě si na „vstupenku do zoo“ může vyplnit, jak se mu jednotlivé aktivity dařily. Zapisující učitel do jeho hodnocení nezasahuje. Na závěr dítě dostane pamětní list a vybere si dárek, který připravili žáci školy. Na zápis jednoho dítěte mají vyhrazeno přibližně 20 minut.

Škola již od listopadu nabízí budoucím prvňáčkům a jejich rodičům program Předškoláček Edeňáček, který se koná 1× měsíčně v odpoledních hodinách. Rodiče se programu účastní společně s dětmi a mají tak příležitost pozorovat své dítě s jeho vrstevníky při aktivitách, které připravují děti na vstup do první třídy, případně se mohou poradit se školním psychologem, speciálním pedagogem nebo členem vedení školy. Cílem programu je to, aby děti vstupovaly v roli prvňáčků do základní školy bez zbytečných obav, aby se předem seznámily s prostředím školy a s činnostmi, které je v první třídě čekají.

ZŠ Emila Kolbena, Strančice

Počet zapisovaných dětí v roce 2023: 51

V rámci dlouhodobé spolupráce ZŠ a MŠ ve Strančicích předškoláci znají před zápisem prostředí školy. Před zápisem probíhá pravidelná návštěva předškoláků v 1. třídách, při které se zapojí do adekvátně upravené výuky, sdílejí společné aktivity ve třídách a na závěr si předají vlastnoručně vyrobené dárky. Zákonní zástupci si mohou čas zápisu zarezervovat v online systému, díky tomu je celý zápis v poklidné atmosféře a je čas věnovat se dětem i zákonným zástupcům. U zápisu je přítomná i ředitelka místní MŠ, která se s nimi pozdraví. Tím, že

představuje pro dítě známý prvek, pomůže mu ke zklidnění, uvolnění. U zápisu vítají předškoláky žáci 9. ročníku převlečení za pohádkové nebo jiné postavy. Předškolák si svého doprovázejícího kamaráda (postavičku) zvolí a spolu absolvují celý zápis. Společně jdou do třídy, kde čeká zapisující učitelka a kde probíhá motivační část zápisu. Jedná se o rozhovor a další činnosti, které trvají přibližně 20 minut. Cílem je motivovat dítě pro školní docházku. Činnosti mají charakter hry a nabídky, dítě se nemusí zapojit a zapisující učitel na ně „netlačí“, pouze motivuje. Např. při aktivitě „Domeček pro zvířátka“ plní dítě následující úkoly: „*Přikryj černobilá zvířátka barevnými. Ukaž, které zvířátko bydlí uprostřed domečku, kdo je hned vedle, kdo bydlí pod ním. Ukaž a řekni, které zvířátko je vpravo dole, vlevo nahoře. Pojmenuj zvířata v prvním řádku, ve druhém sloupci. Řekni, na jakou hlásku názvy zvířat začínají.*“ Za každou splněnou aktivitu si sám předškolák tiskne razítko do karty, kterou na začátku zápisu obdrží. Po ukončení motivační části obdrží dítě upomínkový list a vybere si dárek, který pro něj připravili budoucí spolužáci. Zákonný zástupce dítěte může být přítomen u všech částí zápisu. Zapisující učitel mu na jeho konci sdělí své postřehy z pozorování a předá doporučení pro oblasti, ve kterých by bylo vhodné podpořit dítěte před vstupem do školy (např. pokračování v logopedii, vhodné aktivity na rozvoj grafomotoriky). Na závěr se dítě může vyfotit s doprovázející postavou. Učitel se s ním loučí se slovy, že se bude těšit na další setkání, a pochválí předškoláka, jak zvládnul aktivity a jak se mu u zápisu dařilo.

[ZŠ Mendelova, Praha 4](#)

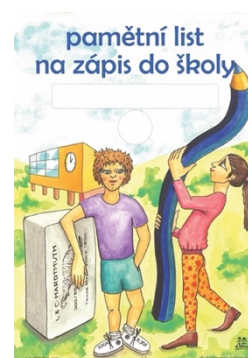
Počet zapisovaných dětí v roce 2023: 131

Zápis připravují učitelé 1. stupně společně, konzultují zamýšlené činnosti i pomůcky a zvažují, s jakým cílem je využijí, tedy co budou při činnostech sledovat. Zákonní zástupci si mohou čas zápisu rezervovat online, ale zapsáno je i dítě, které přijde bez předchozí rezervace. Přihlášku mohou zákonní zástupci vyplnit online předem a přinést si ji vytištěnou. Ve škole jsou připraveni přihlášku vytisknout. Zápisové místnosti jsou připravené v prostorách školní družiny, jejich prostředí připomíná svým uspořádáním a vybavením prostory mateřské školy, což může na dítě působit uklidňujícím dojmem. Dítě přichází do zápisové místnosti, která je vyhrazená vždy pro jedno dítě a jeho doprovod, na každé dítě je vyčleněno přibližně 10–15 minut. Po místnosti jsou rozmístěny obrázky, pomůcky, hračky. Učitel vybídne dítě, aby si vybralo místo s pomůckami, které se mu líbí, a povídají si k vybranému tématu.

Na ilustrativních fotografiích je zachycené napodobování tvaru pomocí Geoboardu (deska s kolíčky a gumičkami na navlékání), seřazování obrázků podle časové posloupnosti, skládání hranolků podle pokynů „*polož více, méně, stejně*“, odhalení skrytého zvířete. Dítě nemusí projít všechny připravené aktivity. Nakonec dítě dostává pamětní list⁷ a vybere si dárek, který vyrobily děti ve školní družině.

Druhý učitel kontroluje se zákonnými zástupci přihlášku a dítě zapíše. Po zápise zákonní zástupci obdrží dopis, ve kterém jsou informováni o dalším postupu i o organizaci výuky v září. Adaptační období po nástupu do školy je v této škole pojímáno jako postupný přechod na pravidelný rozvrh hodin, kombinovaný s pobytem ve školní družině. Začíná první týden na dvou vyučovacích hodinách, v následujícím týdnu mají žáci tři vyučovací hodiny a poté plný počet hodin výuky. Žáci mohou místo pobytu ve školní družině po zkráceném vyučování odejít i domů.

Masarykova ZŠ Plzeň

Počet zapisovaných dětí v roce 2023: 86

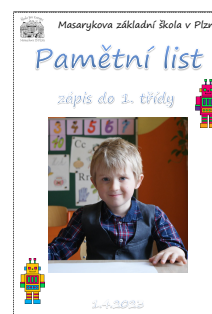
Měsíc před samotným zápisem pořádá škola akci Úspěšný předškolák. Jedná se o čtyři setkání, kterých se můžou účastnit děti od pěti let bez ohledu na to, zda půjdou k zápisu právě do této školy. Činnosti vedou budoucí třídní učitelé prvních tříd spolu se speciálním pedagogem. Děti se při povídání, cvičení, zpívání a malování seznamují se školním prostředím. Zákonní zástupci získají informace, jak se svým dítětem pracovat a dále ho rozvíjet, aby byl jeho start ve škole úspěšný. Zápis tak nemusí být prvním seznámením dítěte se školou.

Zápis je uskutečněn formou rozhovoru učitele s dítětem za přítomnosti zákonných zástupců. Ve třídě jsou připravená stanoviště s různými aktivitami a pomůckami.

⁷ Pamětní list je autorskou tvorbou Rebečky Krskové ze ZŠ Mendelova, pro každý zápis má originální podobu.

Dítě nejprve kreslí obrázek podle své volby. Tato aktivita slouží k rozmluvení a navázání kontaktu. Pokud dítě kreslit nechce (což se stává výjimečně), osvědčilo se kreslení na tabuli, případně dítě nekreslí vůbec. Při společném plnění úkolů u stolku a na koberci sleduje učitel především úroveň sociálních dovedností, plynulost vyjadřování, slovní zásobu. Připravené aktivity jsou např. házečí kostky na koberci, kartičky s dějovou posloupností, porovnávání předmětů (větší/menší, stejné/jiné). Na základě pozorování může dát učitel zákonným zástupcům doporučení na vhodné aktivity, kterým by se mohli se svým dítětem věnovat. Pokud se zákonní zástupci u zápisu ptají na názor učitele o vhodnosti či nevhodnosti odkladu, odkazuje je v první řadě na učitele MŠ, případně doporučí konzultaci se školním speciálním pedagogem. Zápis trvá maximálně 30 minut. Na závěr si předškolák vybírá dárek z připravené nabídky, kterou vytvořili žáci ve školní družině. Při příchodu dítě vyfotí žáci z fotografického kroužku, a tak při odchodu dostává pamětní list se svou fotografií.

Ve škole zkoušeli využít při zápisu přítomnost učitelů z blízké MŠ. To, že byli přítomni, vnímali jako zklidňující prvek pro „jejich“ děti. Covidovým obdobím byla tato spolupráce přerušena a zatím se na ni nepodařilo navázat. Momentálně k zápisu přicházejí děti z cca šesti různých mateřských škol, to přítomnost učitelů MŠ komplikuje.

ZŠ Slatiňany

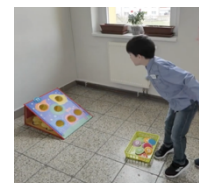
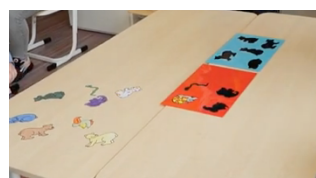
Počet zapisovaných dětí v roce 2023: 62

Předškoláci, kteří přicházejí k zápisu do 1. ročníku, obvykle již znají prostředí školy, protože před samotným zápisem mají možnost školu navštívit. Přicházejí společně s učiteli MŠ a páťáci pro ně připravují program zaměřený na vyrábění drobných předmětů, hravé nebo pohybové aktivity. Při samotném zápisu nejprve probíhá formální část, tedy kontrola potřebných dokumentů vedením školy u vstupu do budovy. Během této kontroly mají děti k dispozici „čekárnu“ s připravenými aktivitami. Poté si skupinu tří dětí přebírá asistentka a společně se zákonnými zástupci je odvádí za zapisujícím učitelem do konkrétní třídy. Ve třídě se učitel s každým dítětem přivítá, podá mu ruku a vzájemně se představí.

Na jednotlivých stolech jsou připravené pomůcky, např. barevné kostky pro postavení vlastní stavby, obrázky zvířat a jejich stíny, které si děti vybírají a postupně je přikládají. Učitel postupně přechází mezi stoly s dětmi a společně se věnují připraveným činnostem.

Podle slov učitelky J. Malované se jedná především o rozhovor s dětmi, který se odvíjí na základě jejich reakcí na připravené činnosti. Připravené jsou také pohybové aktivity (házení míčkem, prolézání látkového tunelu, skákání v pytli).

Děti se jich účastnit nemusí, např. pokud má dívka společenské šaty, které nejsou pro sportování vhodné. Na závěr si děti vybírají dárek, který pro ně připravili žáci ZŠ. Zápis trvá přibližně 20 minut.

Pro zákonné zástupce zapsaných dětí pořádá škola schůzku, na které se seznamují s učitelem, který bude jejich děti vyučovat. Před začátkem školního roku učitel podle svého uvážení navazuje kontakt s dětmi, např. uvítacím dopisem. Protože je čtení dopisu závislé na rodičích, využívá jedna z učitelek ZŠ Slatiňany, D. Malínská následující formát: „*Dobrý den, vážení rodiče, prázdniny se chýlí ke svému konci a já se pilně připravuji na nový školní rok. Vytvořila jsem pro Vašeho prvňáčka video a poprosím Vás, abyste mu ho pustili. Zde posílám [odkaz](#).*“

Podoba motivační části zápisu ve škole není konečná, je výsledkem společné komunikace učitelů 1. stupně, proměňuje se v čase na základě předchozích zkušeností, reakcí dětí i jejich rodičů.

ScioŠkola Chodov, Praha 11

Počet dětí, které se v roce 2023 dostavily k zápisu (ScioŠkola nanečisto): 45

Soukromé školy mohou mít, na rozdíl od veřejných škol, pro zápis dětí navíc specifická kritéria, která vycházejí z jejich školního vzdělávacího programu. Pojetí zápisu je tedy upraveno vzhledem k těmto kritériím, ale může být inspirací pro výběr a zařazení činností při zápise i v dalších školách. Již během podzimu rodiče vyplňují předběžnou přihlášku a volí si termín ScioŠkoly nanečisto. V roce 2023 předběžnou přihlášku vyplnilo 70 rodin, na ScioŠkolu nanečisto v únoru a březnu jich bylo pozváno 45. Z kapacitních důvodů škola vypisuje pouze omezený počet termínů, účastní se ty rodiny, které si včas vyberou a zarezervují termín. V jednom odpoledni jsou schopni zvládnout dvě skupiny po šesti dětech. Děti si prohlédnou školu a absolvují skupinové i individuální aktivity.

Ve třídě je připravený rozmanitý materiál pro společnou práci. Činnosti vycházejí z činností a her, které děti znají z MŠ, ale zároveň pro ně mohou být i výzvou. Zpravidla je vede zkušený prvostupňový učitel a v roli pozorovatele je přítomný speciální pedagog. Na počátku se můžou účastnit i zákonní zástupci, ti po chvíli odcházejí na 30minutový rozhovor s vedením školy. Celé setkání pro dítě v šestičlenné skupině trvá 90 minut. Pozorovatel se zaměřuje na sociální a emoční zralost, na úroveň komunikačních dovedností, na přístup dětí k řešení problémů. K přijetí dítěte přistupuje škola s pocitem zodpovědnosti za zajištění předpokladu úspěšnosti dítěte, a to nikoliv optikou dospělých, ale pohledem dítěte, tak aby mohlo zažívat pocit úspěšnosti ono samo. Pokud si pozorovatel všimne „nedostatečnosti“ dítěte v určité oblasti, předává tuto informaci prostřednictvím vedení školy zákonným zástupcům. Informace jsou předávány popisnou nehodnotící formou: „Všimli jsme si, že vaše dítě... Viděli jsme, ...“ spolu s doporučením, které oblasti a jak před vstupem do školy posilovat a rozvíjet. Pro školu je zápis příležitostí k nastartování spolupráce s rodinou již před zahájením docházky dítěte do školy.

Závěr

Uvedené ukázky můžou sloužit k zamyšlení, co dělá zápis společenskou událostí, kterou by určitě měl být. Každá škola při přípravě zápisu vychází samozřejmě ze svých konkrétních prostorových a personálních podmínek i z počtu zapisovaných dětí. Jak vyplývá z výše uvedených příkladů, vyšší počet dětí by neměl být na překážku. Zápis je jedním z důležitých okamžiků setkání dítěte a jeho nejbližších se školou. Je střípkem z mozaiky, kterou můžeme nazvat plynulým přechodem z předškolního do základního vzdělávání. Dalšími takovými střípky je navázání komunikace mezi školou a rodinou, průběh adaptačního období na počátku 1. ročníku ZŠ.

Školní připravenost není jednosměrný proces, ve kterém by mělo být dítě připraveno, zatímco škola je neměnná. Je důležité spolupracovat s dítětem a jeho zákonnými zástupci a zároveň upravit vzdělávací prostředí a podmínky ve školách tak, aby se v nich mohlo učit každé dítě. Cílem by nemělo být dítě připravené na školu, ale učitel připravený na každé dítě.

Zdroje

MŠMT: Informace k organizaci zápisů k povinné školní docházce (2016). Dostupné z: <https://sdv.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/informace-k-organizaci-zapisu-k-povinne-skolni-dochazce>.

MŠMT: Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2021). Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>.

Hotová, Jana (2021): Využití portfolia dítěte při zápisech do prvních tříd základních škol, diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/157411/120395386.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Kratochvílová, Jana (2013): Jak vést portfolio s dětmi v mateřské škole? Výstup projektu Interkulturní vzdělávání dětí, žáků a pedagogů. Dostupné z: http://www.vys-edu.cz/assets/File.ashx?id_org=600139&id_dokumenty=5696.

Lišková, Hana (2018): Zápis do 1. třídy – ano, ne, jak a proč? Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/PV/21899/ZAPIS-DO-1-TRIDY---ANO-NE-JAK-A-PROC.html>.

NPI ČR: Předškolní a prvostupňové vzdělávání – plynulý přechod PV–ZV. Dostupné z: <https://www.npi.cz/predskolni-a-prvostupnovve-vzdelavani-plynuly-prechod-pv-zv>.

Navštívené základní školy

<https://www.zsslatinany.net>

<https://www.zseden.cz>

<https://www.skolastrancice.cz>

<https://www.zsmendelova.cz>

<https://masarykovazs.cz>

<https://praha11.scioskola.cz>

Zápis do 1. ročníku základní školy jako společenská událost

Hana Havlínová, Jana Bezoušková, Hana Splavcová

Oddělení předškolního a prvostupňového vzdělávání NPI ČR

Vydal Národní pedagogický institut České republiky,

Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1

Rok vydání: 2023

První vydání

Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu České republiky
najdete na webových stránkách www.npi.cz

